

Høringsinnspill til Revidert nasjonalbudsjett 2023 om tre tilbud som sikrer mangfold i opplærings- og utdanningssektoren

Norske Fag- og Friskolers Landsforbund (NFFL) representerer frittstående fagskoler, videregående skoler og skoler godkjent etter kap.6A i privatskoleloven som driver på et ideelt grunnlag.

1. Kutt i driftstilskudd til skoler godkjent etter kap.6A i privatskoleloven

I statsbudsjettet for 2023 ble det foreslått et kutt i driftstilskuddet til skolene som er godkjent etter kap.6A i privatskoleloven. Kuttet til tilskuddet forutsatte en lovendring som fortsatt ikke er vedtatt i Stortinget og som er planlagt behandlet 16.mai. NFFL hadde håpet at en eventuell lovendring med tilhørende høringsprosess ville være ferdigstilt slik at eventuelle utilsiktede konsekvenser ved lovendringsforslaget, kunne blitt justert i revidert nasjonalbudsjett. At lovendringsforslaget behandles på denne måten, gir grunn til bekymring for om høringsprosessen er reell og om utilsiktede konsekvenser vil bli tatt hensyn til i lovbehandlingen.

NFFL er bekymret for at manglende kjennskap til skoler som er godkjent etter kap.6A, nå resulterer i et kutt i driftstilskuddet til fem skoler som har en viktig samfunnsbetydning. Høringsprosessene hadde vært en god anledning for å få oversikt over konsekvensene av dette forslaget. Utilsiktede virkninger kunne da vært rettet opp i revidert nasjonalbudsjett for 2023.

NFFL beklager at det i revidert budsjett ikke er lagt opp til at de fire kunstskolene og Norsk Yrkesdykkerskole blir skjermet fra kuttet i driftstilskuddet til kap.6A-skolene. De fem skolene rammes av et lovendringsforslag i en lov hvor disse skolene ikke logisk hører hjemme. Skolene settes i forslaget opp mot fellesskolen selv om de ikke utgjør noe alternativ til videregående opplæring, men et skoletilbud ut over dette. Skolene har tidligere blitt flyttet fra privatskoleloven til voksenopplæringsloven og ble for kort tid siden flyttet tilbake til privatskoleloven. Slik opplever skolene å bli en kasteball mellom lovverk og med det også en stor uforutsigbarhet. De fem skolene utgjør et skoletilbud som er viktig for samfunnet og som ikke tilbys av det offentlige. Nedenfor følger en mer grundig redegjørelse for dette og som er bakgrunnen for at NFFL ber om at de fem skolene skjermes for den foreslåtte reduksjonen i driftstilskudd.

Regjeringen har allerede i statsbudsjettet for 2023 varslet at de vil ha en større gjennomgang av finansieringsordningen for kap.6A-skolene basert på utredningen som Oxford Research gjorde på bestilling fra Utdanningsdirektoratet i 2019. **NFFL ber om at skolene som NFFL representerer, skjermes for kutt i driftstilskudd inntil departementet har fått gjennomført den varslede gjennomgangen og eventuelt kan finne en mer formålstjenlig plassering av disse skolene innenfor norsk lovverk som kan sikre forutsigbare driftsbetingelser og betingelser i tråd med skolenes formål.** Å skjerme disse skolene for et kutt i driftstilskudd, er viktig for å bevare skolene på kort sikt før en får på plass en mer langsiktig løsning. NFFL foreslår at dette for eksempel løses ved å legge inn et unntak fra lovendringsforslaget for disse skolene og at driftstilskuddet justeres i revidert nasjonalbudsjett for 2023 slik at skolene får videreført sitt tilskudd.

Mer om samfunnets behov for 6A-skolene

Kunnskapsdepartementet har begrunnet kuttforslaget med at de ønsker å flytte ressurser fra private skoler til offentlig skole. Å sette de fire kunstskolene og Norsk Yrkesdykkerskole opp mot offentlig videregående skole, er etter vårt syn lite formålstjenlig. De fem skolene tilbyr undervisning som i dag ikke tilbys i offentlig skole og er ikke et alternativ til et videregående skoleløp, men et viktig skoletilbud ut over dette.

Departementet argumenterer også for å prioritere skoleløp som gir formell sluttkompetanse. Når det kommer til folkehøyskolene er det nettopp løftet fram som en fordel at det finnes skoletilbud som ikke må være en del av formelle utdanningsløp. Dette ser vi også som en av styrkene til våre fem kap.6A-skoler. Fordi skolene ikke er en del av det formelle utdanningsløpet, har de fem skolene heller ikke krav om studiekompetanse for opptak og dette gjør at skolene på hver sine områder er viktige døråpnere også for de som av ulike grunner ikke har lyktes i videregående opplæring og som trenger alternativ til den mer teoretiske skolebenken.

Forslaget om reduksjon i driftstilskudd, vil føre utgiftene over på studentene. Slik vil departementets forslag bidra til at kunstfag og yrkesdykking vil være yrkesveier som i større grad er forbeholdt de som kan betale for seg. Så lenge disse skoletilbudene utgjør tilbud ut over offentlig skole og drives på et ikke-kommersielt grunnlag hvor utbytte ikke er et alternativ, utgjør ikke skolene en trussel mot offentlig skole, men et bidrag til et større utdanningsmangfold. NFFL ber Stortinget sikre at alle kan ha muligheten til å velge disse alternativene ved at skolene får forsvarlige og forutsigbare driftsbetingelser også i framtida.

De fire kunstskolene utgjør en viktig del av et større løp for kunstutdanningen i Norge og NFFL håper Stortinget og regjeringen ikke har som intensjon å svekke et viktig ledd i kunstutdanningen i Norge. Til tross for at de fire kunstskolene ikke i seg selv gir formell sluttkompetanse, gir de avgjørende bidrag i et løp fram mot formell sluttkompetanse. Skolene gir studentene et toårig løp med opptrening av praktiske ferdigheter og både dybdetrening og breddekunnskap som er nødvendig for å være kvalifisert til en opptaksprøve ved en høyere utdanning innen kunst. For å studere kunstfag på universitets- og høyskolenivå, er dette nødvendig kompetanse å besitte og dette oppnås i dag ikke ved et videregående løp alene. Anslag som de fire kunstskolene har gjort av de økonomiske konsekvensene av kuttforslaget til departementet, er at skolepengene for et toårig løp totalt vil øke med omkring kr.40.000. Dette vil gjøre barrieren for å velge å studere kunstfag, mye høyere.

Ifølge Oxford Researchs rapport fra 2019 fyller de fire kunstskolene under kap.6A et eksisterende kompetansehull og møter reelle behov i samfunns- og arbeidslivet.

I tillegg til å være et viktig springbrett for høyere kunstutdanning, gir kunstskolene kompetanse som for mange blir grunnlag for egen kunstvirksomhet og for næringsvirksomhet som for eksempel galleridrift. To år ved en kunstskole gir også verdifull kompetanse for de som senere velger helt andre yrkesveier som for eksempel læreryrket eller helse- og omsorgsarbeid. Slik bidrar skolene også til et rikere og mer levende kulturliv i samfunnet generelt.

Norsk Yrkesdykker skole er en unik og yrkesrettet skole som er viktig for norsk næringsliv. Om skolen ikke eksisterte, måtte arbeidskraft hentes fra utlandet eller elever måtte søke seg til en utenlandsk opplæringsinstitusjon. Yrkesdykkerskolen har i dag strenge krav til opplæring og sikkerhet som er satt av norske myndigheter. Dette vil ikke kunne sikres på samme måte hvis skolen forsvinner.

Yrkesdykkerskolen gir ikke formell sluttkompetanse i ordinær forstand, men elevene ved skolen får formalisert sin kompetanse ved sertifikater fra myndighetene. Det er Petroleumstilsynet og Arbeidstilsynet som setter utdanningskravene og som er sertifiserende myndigheter. Disse fører også tilsyn med skolens opplæring.

Kravene som ligger i en utdanning som yrkesdykker, er svært kostnadskreven. Når kostnaden flyttes over på eleven, slik som departementet foreslår, vil dette gjøre dykkeryrket til et alternativ som i stor grad er avhengig av den enkeltes økonomi.

Yrkesdykkerskolen er en av få skolealternativ for elever som er praktisk anlagt og som ikke har opplevd å mestre klassisk klasseromsundervisning. Skolen gir en kort, intensiv, praktisk og direkte yrkesrettet utdanning hvor elevene kan få mulighet til å oppleve mestring, være aktive deltagere i samfunnet og gå direkte ut i en relativt godt betalt jobb som er viktig for norsk næringsliv. Dette er god samfunnsøkonomi.

2. Sikre en formålstjenlig behandlingstid av akkrediteringssøknader for fagskolene

NFFL mener det er et stort behov for å styrke finansieringen av fagskolesektoren. I stede for en forbedring i rammebetingelsene for fagskolene, opplever skolene å rammes av kuttene i NOKUTs økonomiske ressurser for 2023. Dette har blant annet ført til at NOKUT har blitt en flaskehals med forsinkelser i behandling av akkrediteringssøknader. **NFFL er derfor glade for at det er foreslått å øke bevilgningen til NOKUT med 3,5 mill. kroner. Det er avgjørende at dette bidrar til at NOKUT gjenopptar normal behandlingstid for søknader om akkrediteringer av fagskoleutdanninger.**

Et eksempel er Fagskolen Diakonova som søkte om tre nye utdanninger innen fristen 10. februar 2023. Tilbakemeldingen fra NOKUT er at de har fått flere søknader om akkreditering enn de har saksbehandlere til å behandle og at de ikke kan begynne å saksbehandle søknadene våren 2023. På nåværende tidspunkt kan de heller ikke anslå når søknaden vil være ferdig behandlet. Det bør være åpenbart at dette er en uholdbar situasjon.

En akkreditering må være på plass for at fagskolene skal kunne søke om offentlige driftsmidler innen 15. desember 2023. Dersom akkrediteringen fortsatt mangler på dette tidspunktet, kan ikke skolene søke om driftstilskudd før 15. desember 2024. Oppstart av studiene er dermed påfølgende høst. Det er en alvorlig utfordring for fagskolene dersom søknadene blir behandlet så sent at estimert oppstart først kan skje høst 2025 og ikke høst 2024. Fagskolene er lovpålagt å utvikle utdanningene i samarbeid med arbeidslivet og slike store forsinkelser vil gi skoene utfordringer med å svare på arbeidslivets behov. Fagskolene vil heller ikke fremstå som attraktive samarbeidspartnere dersom det skal gå over to år fra en akkrediteringssøknad er sendt før et utdanningstilbud er på plass.

I mange sammenhenger blir fagskolene pekt på som en viktig del av løsningen for å møte framtidens kompetansebehov. Dette er blant annet omtalt i *NOU 2023: 4 Tid for handling. Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste* og *NOU 2022: 13 Med videre betydning – Et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling i barnehage og skole*. Da kan ikke NOKUT være en hindring for en god utvikling av fagskolens tilbud.

3. En grunnfinansiering til kulturarvskolene

NFFL representerer tre kulturarvskoler som er unike i norsk sammenheng. Disse skolene driver i dag under svært krevende økonomiske betingelser og må hvert år vurdere grunnlaget for videre drift. Hjerleid handverksskole, Møbelsnekkerskolen på Mysen og Plus-skolen i Fredriksstad er skoler som over mange år har bygd opp en spisskompetanse innen håndverksfag. Undervisningstilbudet ved

disse skolene er i dag et avgjørende bidrag til at Norge skal kunne leve opp til det vi har forpliktet oss til gjennom UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven.

NFFL har over lengre tid arbeidet for å sikre disse skolene økonomisk og regjeringen har i Hurdalsplattformen satt som mål å få på plass en grunnfinansiering av de tre kulturarvskolene. I revidert nasjonalbudsjett for 2022 ble det vedtatt en midlertidig støtte til skolene. Denne ble dessverre ikke videreført i statsbudsjettet for 2023. Det pågår nå et arbeid i Utdanningsdirektoratet for å utarbeide behovet og innretningen på en grunnfinansiering av skolene.

Det haster å få på plass ordninger for å sikre disse skolene og det er derfor en stor skuffelse at dette arbeidet ikke er gjennomført i tide til å bli tatt inn i revidert nasjonalbudsjett for 2023. **NFFL ber Stortinget gi et tydelig signal om at arbeidet med en grunnfinansiering må prioriteres slik at det blir en del av statsbudsjettet for 2024.**

Allerede i 2016 leverte Yrkesfaglig utvalg for immateriell kulturarv og verneverdige fag, på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og ledet av Kirsti Kolle Grøndahl, en rapport som gir en grundig gjennomgang av hva som skal til for å holde den immaterielle kulturarven levende. Denne kulturarven forutsetter fagmiljø hvor kunnskapen ivaretas, utvikles og holdes i hevd. Skolene utgjør i dag nasjonale fagmiljø og har også blitt nasjonale tilbud i små tradisjonshåndverksfag, som fylkeskommunene ikke lengre tilbyr av økonomiske eller andre årsaker.

En tilskuddsordning kan innrettes på ulike måter, men skolene trenger et støttenivå som vil tilsvare kr.35.000 per godkjente elevplass. De tre skolene som NFFL representerer, har til sammen godkjenning for 243 elever (30 + 108 + 105). En grunnfinansiering bør derfor totalt utgjøre kr.8 505 000 i årlig statsstøtte. NFFL foreslår at dette opprettes som en ny post under kap.228 Tilskot til frittstående skular o.a.